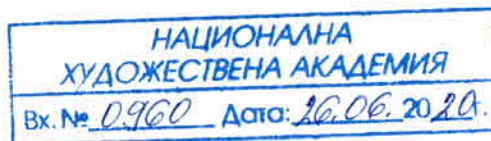

СТАНОВИЩЕ

По процедура за придобиване на
образователна и научна степен
„Доктор”

Професионално направление: 8.2.
Изобразително изкуство

ФИИ

Катедра „Изкуствознание“,
НХА

Тема: **„Визуалният език на Румен Скорчев в контекста
на съвременната българска графика“**

Докторант: Сузана Симеонова Каранфилова

Научен ръководител: проф. д. изк. Свилен Стефанов
от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Кл. Охридски“

1. Представеният за становище дисертационен труд на Сузана Симеонова Каранфилова е съставен от: Увод, пет глави, Заключение, Библиография, Съкращения в текста, както и от четири приложения. Едното, от които представлява визуалния материал с примери от творчеството на Румен Скорчев, подкрепящо тезата на дисертационния труд. Другите приложения - „Книги, илюстрирани и оформени от автора“, както и неиздадени дневници, имат отношение към приносите на труда и към бъдещото му развитие. Общият обем на труда е 180 страници. Той съдържа елементите на докторска дисертация и е разработен основно в областта на историята и теорията на изкуството. Приносите на труда са изведени в Автореферата. Добро впечатление прави списъкът на използваните литературни източници на кирилица (60 бр.), на латиница (2бр.), както и на документален филм (описан в библиографията).

2. Предметът и целта на труда, както и задачите на изследването, са формулирани в увода. Те логично произтичат от предишни теоретични търсения на докторантката, като ги обединяват в по-машабен текст. Основен изследователски интерес за Сузана Каранфилова представлява проблемът за установяването и разпознаемостта на визуалния език на Румен Скорчев, съотнесен към общата визия на съвременното българско изобразително изкуство след 60-те години на ХХ век.

3. Изследваният проблем впечатлява, освен с конкретното проучване и анализиране на промяната във визуалното мислене на представения автор, и със задълбочената работа по документацията на творчеството му и анализ на общата художествена ситуация в изкуството

у нас (от началото на 60те години), която неминуемо формира общи естетически принципи, материализирани като композиционни и технологични.

4. Във всичките пет глави от труда се открива последователност в посоката и в развитието на основната теза на Сузана Карамфилова, в която тя разглежда визуалните произведения на Румен Скорчев в аспекта на изграждането на специфичен образно-пластичен език, синхронен с развитието на визуалната философия на автора. Интерпретативният интерес на авторката е насочен в смислови паралели между реализациите на представените в труда графични жанрове, всеки сам по себе си предполагащ фокус върху различни детайли и графични технологии. В този контекст докторантката разглежда развитието и утвърждаването на личния визуален почерк на Румен Скорчев в края на 60-те и началото на 70-те години, в който употребата на детайли и многоплановост на композицията, го класифицира като автор в стилистиката на „метафорично-асоциативното изкуство“. Тук Сузана Карамфилова опонира на наложения термин, като аргументира своята теоретична постановка и категорично отстоява личната си позиция като отбелязва, че „не се придържа към определението „метафорично-асоциативно изкуство“, защото в самата си същност изкуството борави с метафори и поражда асоциации“ (стр. 48)

Стойностни са обобщенията и върху графичните произведения на автора във втора глава. Докторантката впечатлява с последователност в изследователските си търсения анализирайки работи в широк диапазон – от офорти и сухи игли през 60-те и 70-те години до литографии от началото на 21 век („Кутията на Пандора“, 1998 – 2001, „Цирк“). Чрез тях Сузана Карамфилова аргументира разпознаваемостта на визуалния език на Румен Скорчев, както и неговото оригинално присъствие в българското изобразително изкуство. В трета глава на труда тя разглежда дейността на автора като илюстратор. Докторантката набляга върху образния изказ в илюстрациите, който „отразява всички белези на индивидуалния му стил“, но едновременно с това се трансформира до голяма степен „от посланието и характера на литературата“, обект на визуална интерпретация.

Обобщенията върху детската илюстрация са особено интересни, като би било логично цялата подточка да се развие като самостоятелно изследване. В тази част от текста за Сузана Карамфилова е особено важен акцентът върху различните техники, които авторът използва. Като обогатяване на визуалния си език Румен Скорчев използва чисти и смесени техники, сграфито върху маслен пастел, кредов картон и т.н., което го прави колкото разпознаваем, толкова и различен, но с константно емоционално въздействие. Въпреки че главите посветени на живописата и рисунките на автора са разделени в четвърта и пета, считам че те имат идентичен емоционален заряд. В живописата си Румен Скорчев, освен детайли, използва и големи цветни петна, като размерът на работите променя и въздействието върху зрителя

или както обобщава докторантката - „образите са ясни, формите едри, цветът – интензивен и звучен. Визуалният език е директен и ясен, като не се нуждае от превод и предварителна подготовка, за да бъде разбран“. В рисунките си авторът използва подобна образна гама. Независимо от размера, и живописата, и рисунките, в голяма степен са обвързани технологично – в значителна част от рисунките си Румен Скорчев използва маслен пастел, а в живописата - маслени бои. И в живописата (в по-малка степен), и в рисунките Сузана Карамфилова набляга на цикличността, която е съзнателно търсена от автора, като възможност за повишаване на емоционалното, дори драматично крайно въздействие. Експресивността на рисунъка, символите и семантиката на визията са еднакво преживени и достигнати до зрителя „без посредник“, както е при графичните произведения и илюстрациите. По повод живописата на Румен Скорчев, макар че съждението е валидно и за рисунките му, докторантката категорично заявява, че „поставянето на естетическите качества на картината над елементарната повествователност придава на творбите му универсален характер.“ (стр. 174)

5. В докторския си труд, Сузана Карамфилова използва няколко метода за анализ, които оформят комплексността, и дори интердисциплинарността на приложената методология. От тях преимуществени са формалният, стиловият и сравнителният анализ. Тези методи са адекватни на изследователския подход и оформят същината на изследването.

6. Предложените изследователски обобщения във всяка глава подкрепят тезата на труда. Приносите са отделени в автореферата. Като съществено за изследването може да бъде изтъкнато обобщението, в което авторката подчертава, че „дисертационният труд е първото цялостно научно изследване, посветено на конкретната проблематика на осмисляне на визуалния език в творчеството на Румен Скорчев“, тъй като досега съществуващите проучвания, са или частични, или такива със субективен характер (автобиографични книги). Също така, Сузана Карамфилова представя в дисертационния труд технологичния дневник на Румен Скорчев, в който той подробно описва класическите графични техники, както и специфични особености, които са проявени в реализацията на неизмерим брой графични отпечатъци. Това е съществен принос на изследването, в което позоваването на графичните технологии дава информация от друг ракурс към възможностите и познанията на автора, като подпомага осмислянето и развитието на визуалния му език (стр.47-48, Автореферат).

7. Като препоръка към визията на труда, към едно негово логично развитие в монографичен, би било добре да има финална редакторска намеса. Срещат се някои технически пропуски. На места в текста цитатите превишават допустимия препоръчителен обем. Тези бележки не омаловажават работата на докторантката, а са насочени към по-добрата бъдеща реализация на труда.

8. Реализирани са няколко научни публикации, свързани с темата на труда, като част от тях са преди официалното зачисляване на Сузана Карамфилова, което подчертава целенасочения ѝ интерес към основната дисертационна проблематика. Те са: 2018г., Основни теми в творчеството на Румен Скорчев.-В: Сборник на катедра „Изкуствознание”, посветен на научния принос на проф. д. изк. Чавдар Попов. Съставител проф. д. изк. Свилен Стефанов, Изд. НХА, (под печат), както и участие в едноименна научна конференция, НХА, през същата година; 2017 г., Румен Скорчев. Национален дарителски фонд „13 века България”, С.; 2016 г., Румен Скорчев и приятели. БАН, С., с 249-250; 2002 г., 2012г., Скорчев, Румен (албум). Изд. Vedart Gallery, С. Автор на приложенията; 2002 г., Поезия на линията. Румен Скорчев. диплома за юбилейна изложба, Национална галерия; 2002 г., Майстор на поетичната линия. - Арх и Арт борса, бр. 44. 30 окт. 2002.

Чрез тези публикации, резултатите от научно-изследователската дейност на авторката и на дисертационния труд, имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта на критиката и визуалните изкуства.

9. Авторефератът принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

10. Заключение

На базата на съществуващия изследователски резултат в представения труд „Визуалният език на Румен Скорчев в контекста на съвременната българска графика”, както и оценката ми относно приносите, автореферата и научните публикации на докторантката, имам основание да смятам, че трудът е с необходимите качества на дисертационен и да предложа на научното жури да присъди на Сузана Симеонова Карамфилова образователната и научна степен „доктор”.

проф. д-р Бисера Вълева
СУ, „Св. Климент Охридски“
ФНОИ, катедра “Визуални изкуства“

24.06.2020

София